

kvinden kun gennem manden forholder
sig til Gud.

1. Fortvivlelse over det jordiske eller over noget jordisk

*Det jordiske og timelige ... er
netop det, som falder ud fra
hinanden ... i det enkelte*

Dette er den rene umiddelbarhed, eller umiddelbarhed med en kvantitativ refleksion i sig. Her er ingen uendelig bevidsthed om selvet, om hvad fortvivlelse er, eller om, at tilstanden er fortvivlelse; fortvivlelsen er en blot liden, en liggen under for udvorteshedens tryk, den kommer på ingen måde indvortes fra som handling. Det er ved et, om man så vil, uskyldigt misbrug af sproget, en leg med ord, ligesom når børnene leger soldat, at der i umiddelbarhedens sprog forekommer sådanne ord som: Selvet, fortvivlelse.

Den umiddelbare (for så vidt da umiddelbarhed i virkeligheden kan forekomme ganske uden al refleksion) er blot sjæleligt bestemt, hans selv, og ham selv, et noget med indenfor timelighedens og verdslighedens omfang, i umiddelbar sammenhæng med "det andet" og har kun et illusorisk skin af, som var der noget evigt i det. Således hænger selvet umiddelbart sammen med det andet, ønskende, begærende, nydende osv., men lidende; endog begærende er dette selv et dativ som barnets mig. Dets dialektik er: Det behagelige og det ubehagelige; dets begreber: Lykke, ulykke, skæbne. Nu hænder det da, der tilstøder (at støde – til) dette umiddelbare selv noget, som bringer det til fortvivlelse; på anden måde kan det her ikke ske, da selvet ingen refleksion har i sig, det der brin-

ger til fortvivlelse må komme udvortes fra, og fortvivlelsen er en blot liden.

Det, hvori den umiddelbare har sit liv, eller, for så vidt han dog har en lille smule refleksion i sig, den del deraf, ved hvilken han især hænger, berøves ham “ved et slag af skæbnen”, kort sagt, han bliver, som han kalder det, ulykkelig, med andre ord, umiddelbarheden i ham får et sådant knæk, at den ikke kan reproducere sig selv: Han fortvivler. Eller, hvad der dog i virkeligheden ses sjældnere, men dialektisk er aldeles i sin orden, denne umiddelbarhedens fortvivlen indtræder ved, hvad den umiddelbare kalder en alt for stor lykke; umiddelbarheden er nemlig som sådan en uhyre skrøbelighed, og ethvert “noget for meget”, der fordrer refleksionen af den, bringer den til fortvivlelse. Altså han fortvivler, det vil sige, ved en besynderlig bagvendthed og i en fuldkommen mystifikation, sig selv betræffende, kalder han det at fortvivle.

Men at fortvivle er at tabe det evige – og dette tab taler han jo ikke om, drømmer han ikke om. At tabe det jordiske er som sådant ikke det, at fortvivle, og dog er det derom han taler, og det kalder han at fortvivle. Hvad han siger, er i en vis forstand sandt, kun ikke således sandt, som han forstår det; han er bagvendt anbragt, og hvad han siger må forstås bagvendt: Han står og peger på det, som ikke er det at fortvivle, forklarende at han er fortvivlet, og imidlertid foregår ganske rigtigt fortvivlelsen bag ved ham, ham uafvendende. Det svarer til, at en stod og vendte ryggen til råd- og domhuset, pegede lige ud for sig og sagde: Der ligger råd- og domhuset; mennesket har ret, det ligger der – når han vender sig om. Han er ikke fortvivlet, det er ikke sandt, og dog får han ret, idet han si-

ger det. Men han kalder sig fortvivlet, han betragter sig selv som død, som en skygge af sig selv. Død er han dog ikke, der er, om man så vil, endnu liv i personen.

Dersom således alt pludselig forandredes, alt det udvortes, og ønsket opfyldtes, så kommer der liv i ham igen, så rejser umiddelbarheden sig atter, og han begynder at leve på en frisk. Men dette er den eneste måde, på hvilken umiddelbarheden ved at strides, det eneste, den ved: At fortvivle og dåne – og dog ved den mindst af alt, hvad fortvivlelse er. Den fortvivler og dåner, og derpå ligger den ganske stille, som var den død, et kunststykke lig det “at ligge død”; det er med umiddelbarheden, som med visse lavere dyrearter, der intet andet våben eller forsvarsmiddel har end at ligge ganske stille og lade, som var de døde. Imidlertid går tiden hen. Kommer der så hjælp i det udvortes, så kommer der også liv igen i den fortvivlede, han begynder, hvor han slap, et selv var han ikke, og et selv blev han ikke, men lever nu videre fort, blot umiddelbart bestemt. Kommer udvorteshedens hjælp ikke, så sker der i virkeligheden oftest noget andet.

Der kommer så dog alligevel liv i personen, men “sig selv bliver han aldrig mere”, siger han. Han får nu en smule forstand på livet, han lærer at efterabe de andre mennesker, hvordan de bærer sig ad med at leve – og sådan lever han nu også. I kristenheden er han tillige kristen, går hver søndag i kirke, hører og forstår præsten, ja, de forstår hinanden; han dør; præsten introducerer ham for 10 rigsbankdaler i evigheden – men et selv var han ikke, et selv blev han ikke. Denne form af fortvivlelse er: Fortvivlet ikke at ville være sig selv, eller endnu lavere: Fortvivlet ikke at ville være et selv, eller allerlavest: Fortvivlet at ville være en anden end sig selv, at ønske sig et nyt selv.